

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Sexualetik för Svenska kyrkan

Om hur Svenska kyrkan kan hantera frågor om sex och sexualitet idag,
utifrån ett liberalt förhållningssätt.

Sexual ethic for the Church of Sweden

How the Church of Sweden can handle questions about sex and sexuality today,
through a liberal approach.

Sofie Halvarsson

Termin: HT 2016

Kurs: RKT145 Examensarbete för
kandidatexamen, teologi

Nivå: Kandidat

Handledare: Martin Westerholm

Abstract

This paper presents a suggestion to what I consider is an appropriate sexual ethic for the Church of Sweden. It is a response to the inability of how to handle these issues by various representatives of the church today. The term "liberal" is used as an adequate theoretical concept to describe the sexual ethic. Addressing a question through a liberal approach means to allow the particular context to form the answer to the question. Hence Sarah Coakley's method *théologie totale* was an inspiration to use qualitative interviews as method, working with different representatives of the Church of Sweden. The interviews are used as material in critical dialogue with scholars that relate to the topic discussed. The analysis is structured by three main themes, where each draws a conclusion: The first theme's conclusion is that the image of God involves the good nature of the human body and sexuality. The second theme's conclusion is Marvin M. Ellison's social ethic as a framework for how the use of our sexuality can be regulated, which I compliment with the importance of recognizing the inseparability between soul and body. Finally I present how the Church of Swedish in practice could implement this ethic, where the essential aspect is the importance of pastoral-care to each person's situation.

Innehållsförteckning

Inledning	4
Syfte	5
Frågeställning	5
Teori	5
Metod	7
Avgränsning	10
Tidigare forskning	11
Material	12
Analys	14
1. Synen på vår kropp och sexualitet	15
1.1 Forskningen	15
1.1.1 Människan som skapad till Guds avbild	15
1.1.2 Varför har vi fått sexualiteten och vad ska vi ha den till?	17
1.2 Intervjumaterialet	19
1.2.1 En positiv inställning till vår kropp och sexualitet	19
1.2.2 Varför har vi fått sexualiteten och vad ska vi ha den till?	20
1.3 Min egen position	22
2. Vad för slags regelverk ska gälla när vi förhåller vår sexualitet till andra?	23
2.1 Forskningen	23
2.1.1 Rättvisa som ledord	23
2.2 Intervjumaterialet	24
2.2.1 Den gyllene regeln	24
2.2.2 Vad är otukt/sexuell synd?	25
2.2.3 Medvetenhet om att det kroppsliga har inverkan på det själsliga	26
2.3 Min egen position	28
3. Hur kan Svenska kyrkan förmedla denna sexualetik?	30
3.1 Forskningen	30
3.2 Intervjumaterialet	30
3.2.1 Svenska kyrkan måste säga förlåt	30
3.2.3 När och hur kan Svenska kyrkan lyfta ämnet sex och sexualitet?	32
3.2.3.1 Frågan om sex och sexualitet i konfirmationsarbetet	33
3.2.4 Själavårdande omsorg - ej auktoritet.	34
3.3 Min egen position	36
4. Sammanfattning	37
Slutsats	39
Litteratur och källförteckning	40
Bilagor	43

Inledning

Svenska kyrkan kämpar idag med att hitta svar till frågor gällande ämnet sex och sexualitet. Det finns anställda ute i församlingarna som inte alls vet hur man ska hantera dessa frågor¹ och lämnar istället walk over i frågan.² Det här är ett grundproblem - viktiga frågor som rör människors liv behandlas inte fullt ut av Svenska kyrkan.³

Samtidigt uppfattas ibland Svenska kyrkan att stå för en sexualsyn som fanns förr, en syn som lever kvar i olika delar av kyrkan,⁴ men framförallt genom fördomarna om kyrkan.⁵ Genom att Svenska kyrkan inte tar dessa frågor i anspråk idag så dras Svenska kyrkan med bilden av sitt arv som är sexualfientligt och detta blir ytterligare en utmaning att hantera.⁶

Ofta upplever representanter för Svenska kyrkan att det krävs mod och vägledning för att kunna prata om dessa frågor som är under stigmatisering, samtidigt som det inte finns någon samlad sexualetik att använda sig av.⁷ Det är med bakgrund mot allt detta som jag vill undersöka och ge förslag till en lämplig sexualetik som Svenska kyrkan kan använda sig av.

Utifrån att det saknas en aktuell sexualetik för dagens frågor angående sex och sexualitet, har jag valt att ta fram en "liberal" sexualetik. Detta för att Svenska kyrkan använder Bibeln som en levande skrift och vill vara i process med utvecklingen och aktualiteter idag.⁸ Svenska kyrkan menar att Guds rör vid det vardagliga i det mänskliga livet,⁹ men ändå har kyrkan idag ingen samlad liberal etik som behandlar den delen av livet som rör sex och sexualitet. Därför vill jag komma fram med ett förslag.

¹ Guvå, "Sexualkunskap...", *Dagen*.

² Wisti, "Lämna inte...", *Dagen*.

³ Intervju Åhrman Ekh, 6.

⁴ Fredriksson, "Så pratar du...", *Dagen*.

⁵ Intervju Menzinsky, 5-6.

⁶ Intervju Tingström, 4.

⁷ Bergman och Holmgren, "Om kärlek" *Kyrknyckeln*, 2.

⁸ Lind, *Befrielsen*, 274.

⁹ Lind, *Befrielsen*, 277.

Syfte

Mitt syfte är att forska inom området för kyrka och sexuaetik och utifrån det vill jag sedan konstruera ett förslag till den mest lämpliga liberala sexuaetiken som går att implementera för Svenska kyrkan. Jag gör detta i syfte att möta den problematik som råder. Jag vill presentera en tydlig, samlad, liberal sexuaetik som Svenska kyrkans representanter kan använda sig av när det saknas lösningar för hur man ska behandla frågor gällande sex och sexualitet. Jag vill ta fram en liberal sexuaetik som kan vara ett svar på att möta dessa frågor idag och som utmanar mer traditionella uppfattningar.

Frågeställning

- Vad är den mest lämpliga liberala sexuaetiken för Svenska kyrkan?

Teori

Det viktigaste teoretiska beslutet för mitt arbete handlar om huruvida vilket koncept som bäst beskriver den etik jag syftar till att utarbeta. Jag har valt att förhålla mig utifrån ett ”liberalt” förhållningssätt. Detta teoretiska begrepp är lämpligast för mitt förslag till en sexuaetik, eftersom Svenska kyrkan är en protestantisk kyrka stående i en evangelisk luthersk tradition, som alltid har strävat efter att tolka och tillämpa Bibeln i en medveten dialog med den aktuella situationen och att detta också gäller idag.¹⁰

Jag utgår från ett ”liberalt” förhållningssätt, utifrån Douglas F. Ottati beskrivning i *Theology for Liberal Protestants*, att ett svar på relevanta frågor i vår tid, är att liberala protestanter presenterar trogna vägar att omtolka och omarbete kristen tro inför samtida kunskap och vetenskap.¹¹ Ett ”liberalt” förhållningssätt, som har och kan definieras på många olika vis, är en bred tradition som övergripande innebär att tron och teologin tillåter sig påverkas av den samtida världen.¹² Tron och

¹⁰ Lind, *Befrielsen*, 274.

¹¹ Ottati, *Theology for Liberal Protestants*, 2.

¹² Bradley, *Grace, Order, Openness...*, 2-5.

teologin låter sig influeras av kritiska argument och vetenskap och intar en historisk medvetenhet gällande tidigare traditioner, idéer, utveckling, samt är i en levande process med samtida sociala förändringar.¹³ Liberala protestanter har traditionellt förstått bibliska texter som litterära produkter av specifika mänskliga samhällen som reflekterar den tidens förutsättningar och kulturella idéer, exempelvis genom att se bibelns skapelseberättelse och idéer som mytologiska.¹⁴

Det vill säga - att behandla en fråga utifrån ett liberalt förhållningssätt innebär att det omöjligt att besvara den utan att vi engagerar den i vår egen kontext. Det innebär att värdera och ta till vara på perspektiv som genereras i kontexten, och att använda dessa perspektiv som tillägg till den tidigare traditionen, för att forma en bredare sanning.¹⁵

Jag har särskilt valt Marvin M. Ellisons definition av ”liberal” som det teoretiska begrepp jag finner som mest lämpat för mitt arbete. Ellisons definition är grundad i tre olika steg:

- 1) Moraliskt sanning finns i det förflutna, men kan förstås på nya sätt när religiösa samfund möter nya omständigheter och går till det förflutna för att se om det kan erbjuda insikt och vägledning. Vi läser inte det förflutna bara ”för att”, utan med anledning av nutida behov och problem.
- 2) Hur vi använder det förflutna är aldrig så enkelt som att implementera gamla sanningar på nuvarande problem, utan snarare genom att ha en dynamisk och engagerande process av en levande och pluralistisk tradition som alltid är i ständig förändring och anpassning.
- 3) Även om den liberala etiken är medveten om att det förflutna gör anspråk på nutiden, så gör också nutiden anspråk på det förflutna. Det förflutna är beroende av våra samhällens intressen och begränsningar samt hur vi erkänner och värderar det förflutna. Därför får vi engagera oss i och fritt kritisera det förflutna. Vi, i sällskap med många andra, får hävda vårt ansvar som auktoritativa tolkare och ”etiska konstnärer” för att omvandla den kristna traditionen som det behövs.¹⁶

¹³ Ottati, *Theology for Liberal Protestants*, 8-9.

¹⁴ Ottati, *Theology for Liberal Protestants*, 10.

¹⁵ Ottati, *Theology for Liberal Protestants*, 18.

¹⁶ Ellison, *Making Love Just*, 5-6.

Metod

Utifrån att jag har valt ett ”liberalt” förhållningssätt som det viktigaste teoretiska konceptet för mitt arbete, har det också varit viktigt för mig att engagera min fråga i den samtida kontexten. Därav har jag låtit mig inspireras av Sarah Coakley’s metod *théologie totale* i hennes bok *God, Sexuality and the Self* som en modell för ett liberalt förhållningssätt.

Sarah Coakley menar, liksom den liberala teologin, att teologiska frågor alltid är bundna till den sociala situationen och därav kan inte teologin ses som en tillräcklig källa utan kräver dialog med den samtida kontexten. Hon menar att genom att undersöka det praktiska fältet i samhället och världen idag, kan man hitta gömda teologiska skatter. Hon menar att den kristna läran har många olika nivåer, bland annat hos kyrkoledare som är värt att undersöka.¹⁷

Coakley’s metod *théologie totale* strävar efter att utforska de olika lagren av samhället där den kristna läran finns invävd. För att kunna reda ut det stora klustret av den kristna läran i den sociala verkligheten, måste man ta kontexten i beaktning.¹⁸ Coakley’s metod gör inte en distinktion mellan praktiskt teologi och systematisk teologi, eftersom hon menar att de är sammanbundna. Hon argumenterar att oavsett systematisk teologi, måste den bevisa hur den fungerar på fältet, och vice versa. Det som händer på fältet både utmanar och återupplivar den systematiska teologins uppgift.¹⁹

Det är utifrån *théologie totale* argumentationen om att den systematiska teologin inte ska stå oemotsagd, utan måste kompletteras av den praktiserande religionen, som jag förutom teologisk litteratur har valt att använda mig av intervjumaterial knuten till kontexten.

Jag har utifrån detta valt kvalitativ intervju som metod. Jag har inspirerats av metodens innehåll och arbetsprocess från bland annat *Interviews* av Steinar Kvale,²⁰ samt *Intervju som metod* av Monica Dalen.²¹ Jag har genom denna litteratur tillhandahållit hur intervjuerna bör utföras för att få ett

¹⁷ Coakley, *God, Sexuality...* 76.

¹⁸ Coakley, *God, Sexuality...* 90.

¹⁹ Coakley, *God, Sexuality...* 92.

²⁰ Kvale, *InterViews*.

²¹ Dalen, *Intervju som metod*.

sådant vetenskapligt resultat som möjligt, samt även hur jag sedan bearbetar materialet. Jag har inte använt mig av kvantitativ intervju eftersom jag inte är intresserad av något faktiskt statistiskt resultat, utan kvalitativ intervju eftersom den möjliggör för intervjupersonerna att utveckla sig i de frågor som är särskilt viktiga för dem.

Jag har valt att utföra intervjuer med representanter ståendes i Svenska kyrkans kontext som ett viktigt komplement till forskningen. Jag har valt kvalitativa intervju som metod för att undersöka vilka synsätt som florerar inom Svenska kyrkan idag, för att ta del av viktig kompetens som finns och praktiseras men som inte står nedskrivet i någon bok. På detta vis knyter jag an till Coakley's metod *théologie totale* eftersom en vital del av min frågeställning handlar om vad som är relevant i tiden som är nu, i dagens samhälle. Därav är det också nödvändigt att använda mig av källor och material som så färska de kan bli.

Urvalet har gjorts genom att välja representanter för Svenska kyrkan som är grundade i teologiska frågor, de flesta är präster. Jag har valt personer som jag uppfattar inom fältet för den "liberala" sexualetiken. Jag har valt dessa personer för att jag vet att de har reflekterat om frågor gällande sex och sexualitet och har någon slags uppfattning i frågan. Jag har också valt dem för att de är olika varandra. De har arbetat olika länge inom Svenska kyrkan och med olika arbetsuppgifter. De befinner sig också geografiskt i olika delar av landet och i olika församlingar och stift med sina respektive traditioner. Jag har också valt dem för att de är både män och kvinnor.

Här följer en presentation av de intervjuade och varför jag har valt just dem:

1.) Maria Lif.

Lif är präst i Älvsborgs församling, i Göteborg. Jag valde att intervju Lif för att hon genom tidigare erfarenhet som skolpräst och arbete med konfirmander har kommit att hantera frågor om sex och sexualitet. I mitt intervjumaterial så tillför Lif perspektivet att hon värderar frågor om sex och sexualitet som viktiga, men inte alltid vet hur hon ska hantera dem.²² Hon får representera en "vanlig församlingspräst" som anser att det är svårt att hantera dessa frågor men som ändå genom olika lösningar har förhållit sig till ämnet.

²² Intervju Lif, 10.

2.) Gösta Tingström.

Tingström är präst men är ej längre anställd av Svenska kyrkan utan jobbar som konsult med etik och värderingar genom sitt eget företag i Stockholm.²³ Han är känd från tv-programmet ”Gift vid första ögonkastet” där han medverkade som präst och hjälpte nygifta par i deras relationer.²⁴ Jag valde att intervjua Tingström för att han länge har arbetat med frågor om sex och sexualitet och för att han har flera gånger tagit plats i mediadebatten om dessa frågor och uttryckt sina åsikter i detta ämne.²⁵ Tingström är intressant att intervjua då han profilerar sig själv mycket med dessa frågor och omnämner sig själv som kärleksarbetare.²⁶

3) Jessica Menzinsky

Menzinsky är pastorsadjunkt, det vill säga gör sitt första år som präst, i Landskrona församling. Hon är känd från tv-programmet ”Tro, hopp och kärlek” där hon dejtade i jakt på att hitta kärleken.²⁷ Jag valde henne för att hon har erfarenhet av ämnet genom hennes tidigare utbildning som bland annat ”Sexsibility coach”. Hon har erfarenhet av att vägleda andra i frågor om sex och sexualitet och jag valde henne för att se hur hon använder sig av detta i Svenska kyrkans kontext.

4. Beata Åhrman Ekh.

Åhrman Ekh är utbildad församlingspedagog som är nu arbetar som stiftskonsulent för 0-18 arbetet, vid Göteborgs stift. Jag valde henne för att hon har gedigen erfarenhet av konfirmandarbete, bland annat genom att utarbeta konfirmandmaterial och har därav kommit i kontakt med frågor om sex och sexualitet, samt att hon också har studerat teologi. Jag valde henne också för att få ett annat perspektiv än från en präst, samt eftersom hon har ingången att behandla dessa frågor från ett medvetet queerperspektiv och feministiskt perspektiv.²⁸

²³ Tingströms hemsida.

²⁴ Svt play, ”Gift vid första ögonkastet”

²⁵ Gustavsson, ”Många verkar tro...”

²⁶ Tingströms hemsida.

²⁷ Svt play, ”Tro, hopp och kärlek”

²⁸ Intervju Åhrman Ekh, 2.

Förutom att använda mig av kvalitativ intervju som metod för att nå mitt syfte, har jag också fört en kritisk dialog med en samtida, bredare forskning gällande kristendom och frågor om sex och sexualitet. Den forskning jag har använt mig av har jag valt av två olika anledningar:

- 1) För att understödja resonemang som kommer upp i intervjumaterialet, då jag använder mig av forskare som är inne på liknande tankar och som utvecklar resonemangen ytterligare. Det behöver inte vara ogrundade tankar de intervjuade tar upp - utan de kan vara vanligt förekommande, som har bearbetats inom tidigare litteratur.
- 2) För att använda mig av relativt ny litteratur som är aktuell idag gällande mitt forskningsområde och se om detta kan tillföra vidare perspektiv som jag kan använda mig av.

Avgränsning

Jag har avgränsat mig på flera nivåer i mitt arbete.

Först och främst har jag valt att utarbeta en sexuaetik för det kristna samfundet Svenska kyrkan, ej för hela kristendomen, som har olika förutsättningar och kontexter i olika delar av världen. Mycket av det jag föreslår kan dock användas av andra kyrkliga samfund.

Jag har också valt att avgränsa mig genom att endast intervjua fyra personer, då dessa har gett tillräckliga perspektiv för ett fullgott intervjumaterial. Jag har också valt att avgränsa mig genom att hålla arbetet på ett ”generellt” plan gällande sexuaetiken och inte gå in i sakfrågor, exempelvis äktenskapsfrågan som är alldeles för stor för att behandla i mitt arbete. Därav är jag samtidigt medveten om att mycket av det jag lyfter skulle kunna utvecklas vidare.

Jag har också avgränsat mig gällande det som tidigare har forskats om kristendomen och sex och sexualitet, då det är en för bred mängd av litteratur att hantera. Därav är jag också medveten om att det finns perspektiv som kan tillföra något till mitt arbete som har undgått mig, men på grund av min tidsram har jag varit tvungen att avgränsa mig även gällande detta.

Tidigare forskning

Det finns mycket forskat på området sexualitet och kristendomen, men fältet smalnar av när ingången inte längre blir historisk redovisning utan hur kyrkan idag kan förhålla sig på ett medveten och ”liberalt”, etiskt, sätt till dessa frågor, som också min forskning fokuserar på.

Några av de forskare som har behandlat mitt ämne men utanför Svenska kyrkans kontext, har jämfört klassiska och nutida läsningar av frågan om sex och sexualitet. Några av dessa böcker är bland annat Eugene F. Rogers, Jr. med *Theology and Sexuality*, som presenterar användbara perspektiv angående kroppen²⁹. Även samlingsverket *The Embrace of Eros* av Margaret D. Kamitsuka som går igenom ”eros” i traditionen samt presenterar också en rekonstruktion för idag.³⁰ Andra forskare som Adrian Thatcher med *God, Sex and Gender* presenterar också nutida synsätt om dessa frågor framförallt inom genusperspektivet.³¹ På samma sätt presenterar *Sex and the Church* av Kathy Rudy tankar för en progressiv sexualetik³², som jag har tagit med i beaktning, men som kom ut för länge sen vilket spelar in gällande detta forskningsområde som är i ständigt förändring.

Den mest användbara tidigare forskningslitteraturen är *Making Love Just* av Marvin M. Ellison som jag kunnat använda mig mycket av. Det är framförallt Ellisons tankar om en social-etik som har varit användbara i mitt arbete.³³

När det kommer till ett liberalt etiskt förhållningssätt gällande frågor om sex och sexualitet i Svenska Kyrkans kontext så smalnar forskningen av ytterligare. Viss angränsande forskning har gjorts tidigare. De viktigaste verken är *Kyrka och kön* av Johanna Gustafsson Lundberg, men det är framförallt en avhandling av hur kön och sexualitet har uttryckts inom Svenska kyrkan, inte förslag på hur en liberal sexualetik kan utformas.³⁴ Hon författade även tillsammans med Mikael Lindfelt

²⁹ Rogers, *Theology and Sexuality*.

³⁰ Kamitsuka, *Embrace of Eros*.

³¹ Thatcher, *God, Sex...*

³² Rudy, *Sex and the Church*.

³³ Ellison, *Making Love Just*.

³⁴ Gustafsson, *Kyrka och kön*.

de två antologierna *Uppdrag samliv*³⁵ och *Kärlekens förändrade landskap*³⁶ på Svenska kyrkans begäran. Susanne Lindström har författat *Den välvilliga motviljan, föreställning om kön och sexualitet inom Svenska kyrkan*, men fokuserar främst på hur homosexuella har behandlats inom Svenska Kyrkan, men fyller återigen syftet av en historie-beskrivning.³⁷ Detta visar alltså att viss forskning har gjorts angående Svenska Kyrkan men har då framförallt fokuserat på enskilda frågor. Det senaste som har forskats om Svenska kyrkan är boken *Behold, I make all things new*, som Svenska kyrkan själv tagit fram och som ger olika teologiska perspektiv på mänsklig sexualitet, utifrån kristendom, judendom och Islam.³⁸ Denna bok ligger närmast mitt forskningsarbetets tid och kontext och som ger liberala perspektiv, men som inte presenterar en fullständig, samlad, etik.

Därav har jag ett forskningsfält att täcka. Det finns inget särskilt forskat gällande en sexuaetik för specifikt Svenska kyrkan. Även om jag kan använda mig av det som forskats angående en generell sexuaetik för kristna, så har Svenska kyrkan sin egna tradition, sin egna kontext, vilket blir relevant för min uppsats då den befinner sig i ett land som Sverige där vi har kommit långt i frågor angående jämställdhet³⁹, som även påverkar frågor gällande sex och sexualitet. Sverige är även ett land där det finns etablerade organisationen som länge jobbat med frågor kring sex och sexualitet, som t.e.x RFSU och RFSL.⁴⁰ Kontexten blir annorlunda för Svenska kyrkan i jämförelse med exempelvis katolska kyrkan som fortfarande kämpar med frågor som kondom och preventivmedel, frågor som Svenska kyrkan redan har betat av.⁴¹

Material

Mitt huvudmaterial är fyra intervjuer som är gjorda med olika representanter för Svenska kyrkan. Jag har försökt göra mitt material så ”äkta” som möjligt, det vill säga, jag har försökt att inte

³⁵ Lindfeldt, *Uppdrag samliv*.

³⁶ Lindfeldt, *Kärlekens förändrade landskap*.

³⁷ Lindström, ”*Den välvilliga motviljan*”.

³⁸ Heath, *Behold...*

³⁹ WEF, ”The Global Gender...”

⁴⁰ www.rfsu.se, ”RFSU:s historia”

⁴¹ www.katolskakyrkan.se, ”Frågor och svar om...”

påverka de intervjuade, utefter instruktioner i mina metod-böcker jag influerats av.⁴² I början av varje intervju har jag förklarat att jag kommer göra en kvalitativ intervju med syftet är att gå på djupet och att personen i fråga verkligen får utveckla vad den tycker och tänker angående mitt forskningsområde och att inte mina frågor ska begränsa dem. Jag har också informerat om att jag själv inte kommer uttrycka min potentiella åsikt, för att inte påverka dem på något vis utifrån inspiration från metodlitteraturen.⁴³ Ibland fick jag även frågor vad de andra intervjuade hade svarat men berättade aldrig det för att inte påverka materialet.

Självklart är det är svårt att avgöra hur ”äkta” intervjumaterial är, då äktheten påverkas av vad de intervjuade möjligen ej yttrade sig om. Samtidigt valde jag intervjupersoner utifrån att de inte skulle ha några större problem att prata om detta ämne, detta var viktigt utifrån att frågor angående sex och sexualitet kan vara tabubelagt. Jag var noga med att de jag intervjuade skulle svara som representanter för Svenska kyrkan, aldrig utifrån deras egen person, vad de själva skulle gjort/ej gjort. Jag menar att detta också var viktigt för att de verkligen skulle kunna uttrycka sig fritt. Mot bakgrund av denna beskrivning så menar jag att mina källor är pålitliga.

Jag har valt att intervjupersonerna inte ska vara anonyma. Flera av dem är välkända från olika mediasammanhang och utifrån att de var positiva till namnpublicering fann jag det av värde både för dem och för mig att använda deras namn.

Jag har också befunnit mig i kritisk dialog till tidigare forskning angående detta ämne och kopplat an till dessa teologer som en del av mitt material. Detta material har varit en blandning av sekundärkällor av de samlingsverk jag har använt mig av, men jag har så långt som möjligt använt mig av primärkällor. Jag har även använt på ett medvetet sätt använt mig av populärvetenskapliga artiklar och tidningar, för att visa på att problemformuleringen är levande i vår samtid, att det finns en pågående debatt inom Svenska kyrkan och frågor om sex och sexualitet.

⁴² Kvale, *InterViews*, 54.

⁴³ Dalen, *Intervju som metod*, 31-32.

Analys

Utifrån att jag har valt ett ”liberalt” förhållningssätt som teoretiskt koncept för den sexualetik jag kommer föreslå, samt att jag utifrån det har influerats av Sarah Coakley’s metod *théologie totale*, kommer jag här i analysen att föra en dialog mellan forskning samt intervjumaterial.

Jag kommer i analysen att föreslå en liberal sexualetik för Svenska Kyrkan, i enlighet med mitt syfte. Jag kommer att besvara min frågeställning:

- Vad är den mest lämpliga liberala sexualetiken för Svenska kyrkan?

Denna frågeställning kommer jag besvara genom att arbeta mig genom analysen på följande sätt: Jag kommer att behandla tre olika teman som jag anser är viktiga för att utforma en sexualetik för Svenska kyrkan. Under varje tema kommer jag att redovisa vad forskningen presenterar, vad mitt intervjumaterial presenterar och sedan diskutera min egen position. Avslutningsvis kommer jag att sammanfatta resultatet.

Jag kommer att strukturera analysen genom tre olika huvudteman, med sina respektive underrubriker. Jag har valt dessa tre olika teman för att jag har influerats av min metodlitteraturs tankar om att kategorisera och tematiskt studera huvudlinjer i mitt intervjumaterial.⁴⁴ Jag har försökt urskilja vilka särskilda tematiska områden som är genomgående i mitt intervjumaterial och det är utifrån detta som jag har format följande tre olika huvudteman:

1) Synen på vår kropp och sexualitet.

I mitt intervjumaterial upptäckte jag att det fanns en medveten eller omedveten syn på vad kroppen egentligen är, som sedan påverkade resten av de intervjuandes resonemang.⁴⁵ Det är synen på människans kropp och vår sexualitet, vår natur, som lägger grunden för vidare diskussion. Det är därför jag under det första avsnitt kommer att introducera synen på människans kropp och natur inom respektive material.

⁴⁴ Dalen, *Intervju som metod*, 84.

⁴⁵ Intervju Menzinsky, 2.

2) Vad för slags regelverk ska gälla när vi förhåller vår sexualitet till andra?

En viktig del i utformandet av en sexuaetik är just etiken, hur vi agerar gentemot varandra. Här lyfter jag upp vilket slags moraliskt regelverk och etik som bör gälla när vi människor utövar sin sexualitet gentemot andra. Jag märkte att även om det förekom försök till något slags ramverk i mitt intervjumaterial,⁴⁶ så saknades det någon genomgående fullvärdig etik bland mina intervjuade och valde att lyfta fram detta som ett tema för att se vad annan forskning kan erbjuda.

3) Hur kan Svenska kyrkan förmedla denna sexuaetik?

I mitt intervjumaterial upptäckte jag att en relevant fråga för de jag intervjuade, inte bara var *vad* för slags innehåll i en sexuaetik som är lämplig för Svenska kyrkan, utan också *hur* Svenska kyrkan praktiskt förhåller sig till frågor angående sex och sexualitet. Därför har jag valt det som ett sista viktigt tema, för att knyta an till ett ”liberalt” förhållningssätt. Inspirerad av tankar från *théologie totale* krävs det mer än någon slags systematiskt teologi för att svara på dessa frågor, en fysisk koppling till den praktiserande kontexten.

1. Synen på vår kropp och sexualitet

Jag kommer i detta avsnitt redovisa för synen på människans kropp och sexualitet, som en grundläggande utgångspunkt för fortsatt utarbetning av en liberal sexuaetik för Svenska kyrkan. Jag kommer behandla denna fråga både genom forskningsmaterial, intervjumaterial, samt avrunda med min egen slutsats i frågan.

1.1 Forskningen

1.1.1 Människan som skapad till Guds avbild

Den systematiska teologin menar att det som utgör själva grunden för kristen antropologi är tanken om att människan är skapad till Guds avbild. Detta har med andra ord omnämnts som *Imago Dei*, människans gudslighet, att som medveten varelse kunna träda in i personlig gemenskap med skapelsen och skapelsens Gud.⁴⁷ Genom historien har olika kyrkofäder tolkat vad detta *Imago Dei* egentligen innebär på olika sätt. Det är framförallt Augustinus tankar som har dominerat

⁴⁶ Intervju Menzinsky, 3.

⁴⁷ Martinson, *Systematisk teologi*, 147.

västerländsk teologi.⁴⁸ Augustinus viktigaste slutsats angående människans antropologi är att han lokaliserar människans gudslighet till hennes mentala liv. Augustinus har en syn på själen som platsen för människans gudslighet.⁴⁹ Detta upphöjande av själen i förhållande till kroppen har naturligtvis också influerat den fortsatta diskussionen om människans sexualitet som präglar kyrkan idag.

Jag vill lyfta fram senare forskning som har reflekterat mer om relationen mellan kropp och själ i förhållande till Imago Dei. En av dessa teologer är Laurie A. Jungling, som bidrar till diskussionen genom sitt kapitel ”Creation as Gods Call into Erotic Embodied Relationality”. Jungling menar att kristna tänkare som bland annat Augustinus har reducerat människans förkroppsligande till något korrupt, så kallad sexuell djurisk lust och att detta har lett till att tankarna om detta område handlar om socialt och moraliskt kaos. Sexualitet har blivit något som behöver tämjas och regleras.⁵⁰ Hon menar istället att innebörden av att människan är skapad till Guds avbild är att det både är genom kropp och själ som vi kan förstå Gud. Ett mänskligt liv är ett komplext förhållande mellan flera komponenter som alla är lika viktiga, materiella som spirituella. Hon argumenterar för att en central del av att vara skapad till Guds avbild, är att interagera med skapelsen genom vårt förkroppsligande och relationer. Hon menar att separera mänsklig existens i dualism, till att antingen sätta själen över kroppen, eller kroppen över själen är helt fel. Hon anser att Guds kallelse till människan är att vi ska vara och söka Guds avbild i varandra genom relationer.⁵¹

Junglings argumentation bidrar till ett förslag på ett viktigt skifte i den grundläggande synen på kroppen, genom att upphöja kroppen till samma gudalika plats som själen. Genom detta så påverkar hon också den fortsatta diskussionen om sexualiteten.

⁴⁸ Martinson, *Systematisk teologi*, 149.

⁴⁹ Augustinus, *City of God*, XI.

⁵⁰ Kamitsuka, *Embrace of Eros*, 219.

⁵¹ Kamitsuka, *Embrace of Eros*, 225.

1.1.2 Varför har vi fått sexualiteten och vad ska vi ha den till?

Utifrån antropologin att människan är skapad till Guds avbild och Junglings tankar om att kroppen och därav sexualiteten är någonting som inkluderas i detta, så ställs en naturlig följdfråga: varför har vi fått sexualiteten och vad ska vi ha den till?

Angående denna fråga har flertalet teologer uttryckt sig. Följande resonerar hur kroppen och sexualiteten inte bara är något viktigt utan snarare nödvändigt för att vi människor ska förstå vad det innebär att vara skapade till Guds avbild.

Adrian Thatchers lyfter i *God, Sex and Gender* flera viktiga teologer och deras verk. Ett viktigt genombrott har varit ”The body as the site and symbol of God’s grace” i *God and Grace of Body* av David Brown. Brown presenterar den fulla bilden över vad kroppen kan vara. Han föreslår att kroppen är en öppen möjlighet för det transcendenta. Han menar att det transcendent, det vill säga Gud, redan är inbäddad i världen. Förståelsen av Gud som skapare av allt, inklusive kroppen, är viktigt för Brown. Det är också så Gud kan kommunicera med oss och genom kroppen vi kan lära känna Gud. Han menar att genom sex kan människan bejaka det heliga som är inbyggt i kroppen – sexualiteten är en naturlig bild av helighet.⁵²

Rowan William är inne på liknande tankar i sin artikel ”The Body’s Grace”. William menar att gudomlig nåd finns i våra mänskliga kroppar och i vår interaktion mellan varandra. Han menar att nåden framförallt handlar om att vi förstår oss själva som efterlängtrade, i kristen kontext innebär detta primärt efterlängtrade av Gud. Genom att vi människor befinner oss i relation till varandra, också kroppsligt och sexuellt så kan vi förstå vad det innebär att vara efterlängtrade, vilket också i sin tur är viktigt för att kunna förstå Guds längtan efter oss, Guds nåd och gudomliga kärlek.⁵³

Även Sebastian Moore i *The crisis of an ethic without desire* menar att Guds längtan efter oss och vår längtan efter Gud är centralt för kristna. Han menar att det är ett oerhört misstag att begränsa vår kroppsliga längtan och att det är viktigt att bejaka den. Han särskiljer längtan som är kopplad till egocentriska behov, från längtan som är kopplat till en strävan att få vara sig själv, som något som

⁵² Thatcher, *God, Sex...*, 72.

⁵³ Thatcher, *God, Sex...*, 74.

är kopplat till Gud. Han menar att vi behöver släppa det egocentriska för att ”bli hela”, men att sexualitet kan vara ett sätt att leva fullvärdiga liv. Vår relation till varandra blir en prototyp för att Jesus satte Guds längtan först, så att han dog på korset. Vi ger upp vårt egocentriska jag i relation till att efterlängta Gud, i relation till skapelsen.⁵⁴

Susan. A. Harvey ser också kroppen som nödvändig för vår förståelse av att vara skapade till Guds avbild. Hon presenterar den gamla syriska traditionens syn på kroppen i *Theology and Sexuality*. Hon beskriver att den kroppsliga erfarenheten och uttrycket är ett epistemologiskt redskap för att vi ska kunna förstå vår existens och sökandet efter Gud, kunskap som vi inte kan få på annat sätt än genom kroppen. Därav fyller kroppen sitt syfte, det ger oss en kontext för hur och vad vi kan veta om Gud, nu och i livet som kommer⁵⁵.

Dessa teologer argumenterar på olika vis hur kroppen och våra fysiska och sexuella relationer vittnar om att vi är skapade till Guds avbild. De kopplar alla an till vikten av förståelsen av vår eget kroppsliga jag, som i sin tur ger oss en större och bättre förståelse av Gud.

Marvin M. Ellison argumenterar för ett bejakande av kroppen utifrån ett annorlunda perspektiv från föregående. Han menar att respektera sig själv som sexuell varelse gör att man blir gladare, mer balanserad och starkare. Han menar att när människor hedrar det goda inom dem själva, som exempelvis sexualiteten och berör platsen inom dem där passion och spirituellt hunger möts, upptäcker de en personlig integritet och spirituellt förstärkning.⁵⁶ Ellison argumenterar för att ett bejakande av kroppen leder till ett slags helande av vårt mänskliga jag med allt vad det innebär, snarare än ett sätt att förstå vem Gud är.

Den viktigaste slutsatsen som jag anser att samtliga forskare bidrar till, är hur det kroppsliga och sexuella lyfts upp som en *nödvändig* dimension för att vi ska förstå oss själva, som människor och skapade till Guds avbild. Jag anser att huruvida vilken forskares utläggning som ligger närmast någon slags sanning inte är relevant för vidare diskussion, utan det viktigaste i detta avsnitt handlar

⁵⁴ Rogers, *Theology and Sexuality*, 157.

⁵⁵ Rogers, *Theology and Sexuality*, 4.

⁵⁶ Ellison, *Making Love Just*, 10.

om att dessa teologer inte legitimerar sexet inom det reproduktiva syftet. Ovanstående teologer har uttryckt att det finns ett större värde i att lära känna vår kropp och sexualitet.

1.2 Intervjumaterialet

1.2.1 En positiv inställning till vår kropp och sexualitet

Precis som de teologer jag nu redovisat, så presenterade flera av representanterna i mitt intervjumaterial liknande tankar gällande synen på människans kropp. Genomgående refererade de intervjuade till förståelsen av oss själva som skapade till Guds avbild. Det är genom att vi är skapade som dem vi är, som någonting *gott*, som vår kropp och vår sexualitet därav också blir goda ting. Maria Lif argumenterar för detta på följande sätt:

Vi är skapade till Guds avbild och sexualiteten är någonting gott som jag tänker att Gud också har lagt i oss liksom.⁵⁷

Även Gösta Tingström menar att vi är skapade till Guds avbild:

Ja, jag menar såhär att det finns någonting som... ett sånt fint ord... ”gnosis seavton”, det vill säga - känn dig själv. Alltså vi är skapta av Gud, nästan såsom gudaväsen och det betyder att en del av den förståelsen är vår sexualitet och det är jätte jätte jätteviktigt att.. vad ska vi säga, förstå den.⁵⁸

Båda representanterna argumenterar utifrån Imago Dei-tanken, att det kroppsliga och sexualiteten är någonting gott och en viktig del i att vara människa. Även Beata Åhrman Ekh menar detta men istället genom att ta upp exemplet om inkarnationen.

Ibland kan jag ju skoja med mina vänner sådär liksom, att det är så intressant att vi, som egentligen är en sån kroppslig kyrka och vi pratar om inkarnationen och Jesus som tog kropp och sådär, men att vi ändå är så fobiska emellanåt när det kommer till sexualitet, och att den måste omgärdas av så mycket... hysch, hysch och regler.⁵⁹

⁵⁷ Intervju Lif, 2.

⁵⁸ Intervju Tingström, 4.

⁵⁹ Intervju Åhrman Ekh, 10.

Jag tolkar henne som att hon menar att mot bakgrund av att Gud själv tog kropp genom inkarnationen, så är det orimligt att människokroppen har förskjutits så. Hennes resonemang om inkarnationen stärker huvudlinjen som de andra intervjuade också driver - att kroppen och sexualiteten är någonting gott och positivt.⁶⁰

Utifrån denna positiva syn på kroppen, som en del av Guds goda skapelse, så menar också de intervjuade att kroppen inte är underställd själen, utan att de snarare använder sig av varandra och samspelar. Exempelvis presenterade Tingström bilden av att vi är själar som bor i fysiska kroppar.⁶¹

1.2.2 Varför har vi fått sexualiteten och vad ska vi ha den till?

Bland de jag intervjuade så fanns det flera alternativ till varför vi människor har fått sexualiteten och vad vi ska med den till. Två positioner framträdde särskilt gällande denna fråga. Den ena positionen handlade om att sexualiteten ger oss tillgång till det transcendenta, till Gud, position 1. Den andra positionen som framträdde var att sexualiteten gör att man kan "bli hel" som människa, genom att få vara sig själv, position 2. Dessa olika positioner skulle även gå att stämma in i vad jag redovisat enligt forskningen, där teologer som Brown med flera skulle kunna ingå i position 1 som här representeras av Tingström. På samma sätt skulle Ellisons tankar kunna ingå i position 2 som representerar de övriga intervjuade. Även om de stunder gränsade och gick in i varandra, så förekommer ändå en tydlig uppdelning.

Den framträdande förespråkaren för Position 1, är Gösta Tingström. Genomgående i intervjumaterialet så hänvisar han till sexualiteten som ett sätt att förstå oss själva som skapade till Guds avbild, men också för att få tillgång till det gudomliga och transcendenta. Han vill utvidga gränserna för vad sexualitet kan vara.⁶² Han beskriver detta såhär:

Jag tror många gånger att det gudomligas närvaro i den fysiska kroppen på cell-nivå är orgasmisk till sin karaktär. Till exempel när den helige ande kommer över oss, om vi nu ska prata kyrkospråk, så kan man uppfatta det som att det pirrar i kroppen, att håret reser sig, att det strömmar energi och liv och att

⁶⁰ Intervju Åhrman Ekh, 8.

⁶¹ Intervju Tingström, 1.

⁶² Intervju Tingström, 2.

man bara ”uuuuuh”, så, haha. Den grunkemojan, att det gudomliga ska ta gestalt i vår fysiska boning, är en utav de mest centrala sakerna i det sexuella mötet tycker jag.⁶³

På frågan varför vi har fått sexualiteten, så svarar Tingström på följande vis:

Många tror att det handlar om att det antingen ska vara skönt, eller att man ska få barn. Jag menar alltså att det handlar om också helande, upprättande, det handlar om att få ett gudomligt tilltal, man får alltså kunskap till saker och ting som man traditionellt sett inte har.⁶⁴

Tingström är en förespråkare för att ta med det kroppsliga och sexuella in i den transcendent dimensionen. Han särskiljer sig från position 2. De uttrycker på olika vis att sexualiteten är någonting viktigt och bra, samt att det också kan vara viktigt för att förstå oss som skapade till Guds avbild, men de gör ingen direkt koppling till att vi genom sex får uppkoppling till det gudomliga.

Jessica Menzinsky uttrycker sig på följande vis:

Men jag, det jag känner är att om vi bara visste vi människor, vilka potentialer vi har, var och en av oss, som skulle kunna komma till uttryck på olika sätt. Om vi bara liksom förstår oss bättre själva och bland annat i det vår sexualitet.⁶⁵

Lif fortsätter på samma spår:

Men jag tänker liksom mycket av det här med att söka sin identitet och att se hur man är som människa och att det hänger ihop med sexualitet liksom och se att... ja, ett slags utforskande av både identiteten och sexualiteten för att det hänger ihop.⁶⁶

Åhrman Ekh stämmer in genom orden:

När jag tänker på sexualitet eller sexuell eller så som du säger, så är det för mig i grund och botten någonting positivt, någonting oerhört livsbejakande, som handlar om att andas tillsammans och att

⁶³ Intervju Tingström, 1.

⁶⁴ Intervju Tingström, 2.

⁶⁵ Intervju Menzinsky, 13.

⁶⁶ Intervju Lif, 7.

vara tillsammans, om närhet och förtroende, som handlar om lust och längtan. Att jag ger frikostigt och med glädje, haha. Och att jag också får ta emot liksom, jättemycket som gör mig gott.⁶⁷

Båda positionerna ryms inom Svenska kyrkan och utifrån dem blir den viktigaste slutsatsen för vidare diskussion att sexualiteten och att utöva sex absolut kan uppmuntras för att vi människor ska kunna bli ”hela” och förstå hela vår existens, oavsett hur mycket tillgång till det transcendenta som vi får. Sexualiteten är en livsviktig del av att vara människa som hjälper oss förstå vilka vi är.

1.3 Min egen position

Jag menar att det är nödvändigt att grunda en sexuaetik för Svenska kyrkan i antropologin för att detta sedan påverkar fortsatta resonemang gällande frågor om sex och sexualitet. Jag anser att både intervjumaterialet och forskningen jag har lyft fram visar en annan syn av Imago Dei, än vad Augustinus presenterar. Något som är genomgående i båda materialen är att se kroppen som inkluderad i att vi människor är skapade till Guds avbild. Både människans kropp och själ, i samklang med varandra berättar vilka vi är som människor och också i relation till Gud. Jag anser att denna grundsyn skulle lämpa sig för en rimlig sexuaetik för Svenska kyrkan.

Med utgångspunkt att människan är skapad till Guds avbild och att kroppen och sexualiteten är någonting gott så anser jag att positionen som flera teologer och intervjuade uttrycker, om att sex och sexualitet har att göra med liv, helande och upprättelse, är en rimlig slutsats. Det handlar om att bli hel som människa, att det kroppsliga som också är en sådan viktig del av att få vara människa, också får utforskas och bli bekräftat. Hur långt denna erfarenhet av att lära känna sig själv genom det kroppsliga går hand i hand i att lära känna Gud är jag inte fast besluten om. Jag menar dock att detta kan vara en spännande tanke som Svenska kyrkan gärna får ta sig an och utveckla, men att den inte är avgörande för den sexuaetik jag vill föreslå.

Denna grundsyn på vad människan egentligen är tror jag är viktig att belysa för ett vidare diskussion gällande sex och sexualitet i förhållande till kyrkan och kristen tro. För att hitta svaret på kontroversiella frågor menar jag att man alltid kan gå tillbaka till detta, att synen på människan och människans kropp och att vi är skapade till Guds avbild kan vara ett eko, som Svenska kyrkan kan reflektera samtida frågor mot.

⁶⁷ Intervju Åhrman Ekh, 9.

2. Vad för slags regelverk ska gälla när vi förhåller vår sexualitet till andra?

Det jag nu presenterat är en grundsyn på kroppen och sexualiteten som utgångspunkt för fortsatt diskussion. Jag menar att en grundsyn inte räcker för att utarbeta en sexuaetik som man som kyrka kan använda sig av, det behövs ett etiskt ramverk för hur vi kan utagera vår sexualitet i förhållande till varandra. Men vad för slags etiskt ramverk kan en kristen sexuaetik presentera? En viktig fråga blir - vad är egentligen *god* sexualitet, eller en *god* relation och hur avgörs det? Jag kommer behandla denna fråga genom forskningsmaterial, intervjumaterial, samt avrunda med min egen slutsats i frågan.

2.1 Forskningen

2.1.1 Rättvisa som ledord

Jag vill lyfta fram det alternativ som Marvin M. Ellison presenterar i sitt verk *Making Love Just* där han ständigt återkopplar till dess titel, att göra kärlek rättvis. Ellison refererar till Walter Brueggemanns ord om att den yttersta förväntningen från Gud i Bibeln är att vi människor ska verka för rättvisa.⁶⁸

För att upprätta denna rättvisa menar Ellison att kyrkan måste sätta högre krav inom sexuaetiken, inte lägre, men på andra bedömningsområden.⁶⁹ Han menar att fokus för en social-etik måste ligga på själva relationen, kvalitén och innehållet, inte på vilken konstellation av kön eller personer som ingår i den.⁷⁰ Det måste gälla rättvisa inom den personliga relationen, genom fördelning av makt, frihet och jämlikhet. Han menar att den nya sexuaetiken måste vara en social-etik. Han menar att en progressiv kristen social-etik på sexualområdet måste handla om att vara positiv till sex och kroppslig njutning, som också stämmer in i den grundsyn jag tidigare har kommit fram till. Han

⁶⁸ Ellison, *Making Love Just*, 9.

⁶⁹ Ellison, *Making Love Just*, 34.

⁷⁰ Ellison, *Making Love Just*, 33.

anser också att det är viktigt att ha respekt för skillnader och mångfald och att fostra motstånd mot maktmissbruk och förtryck.⁷¹

Med Ellisons tankar blir inte längre det ”goda” den traditionella formen att en man och en kvinna ska ingå i ett äktenskap. Social-etiken menar att själva *relationen* ska vara god - det vill säga rättvis, med jämn maktfördelning, ansvar och respekt.⁷² Ellisons social-etik blir ett svar på många typer av förtryck, även på frågor gällande sex och sexualitet. Den sociala etiken sätter fokus på att stötta de som är orättvist behandlade, sexuellt utnyttjade, de under maktmissbruk med flera. Den här sociala etiken öppnar upp för andra konstellationer av relationer utöver det heterosexuella äktenskapet. Ellison menar att det som inte är gott, som skulle kunna klassas som synd, inte är något specifikt syndigt för att det har med sex eller sexualitet att göra, utan snarare för att det innehåller utnyttjande av makt.⁷³

2.2 Intervjumaterialet

2.2.1 Den gyllene regeln

Även om det inte kom fram något särskilt utarbetat ramverk för hur sexualiteten kan regleras i intervjumaterialet, förekom ändå ledord, principer och liknande som förslag till ramverk. Det tydligaste exemplet på detta var när Menzinsky resonerade kring ”Den gyllene regeln” som någon slags etik:

Det mesta är tillåtet så länge man inte gör sig själv eller någon annan illa. Att vara närvarande och kärleksfull i de mötena. För jag, för det finns ingenting som är stöpt i en speciell form för mig, förutom att ramen är hela tiden det här: att vara medveten, att vara kärleksfull, och att va... att ta ansvar för sig själv och för den andra. Det är a och o. (...) Att så länge man är respektfull och kärleksfull mot sig själv den andra så är det... Det är liksom där jag vill va, i det rummet vill jag va. Och när det gäller liksom, den kristna kontexten. Ja men jag kan ju hela tiden luta mig... det låter... ja jag kommer säkert återkomma till den gyllene regeln, men så som jag själv vill bli bemött, behöver jag

⁷¹ Ellison, *Making Love Just*, 21.

⁷² Ellison, *Making Love Just*, 33.

⁷³ Ellison, *Making Love Just*, 136.

bemöta. Och om man då grundar det i kärlek, så är det, det är liksom som... det är där jag vill befinna mig i.⁷⁴

Utöver detta framträdde det inte några tydliga principer eller ramverk för representanternas sida, förutom maktbegreppet som jag redovisar härnäst.

2.2.2 Vad är otukt/sexuell synd?

Som en del i vad en sexuaetik är, blir frågan om vad som utmärker sig från att vara och inte vara *god* sexualitet eller *goda* relationer, viktig som ett inspel i ett sexual-etiskt ramverk. Därav frågade jag de intervjuade om vad de ansåg vara otukt, eller sexuell synd idag, i vår samtid.⁷⁵

Tingström beskriver synd i termer om att ”missa målet”. När Tingström fick frågan om vad som är sexuell synd idag, beskrev han det såhär:

Om det man hänger sig åt sexuellt får dåliga konsekvenser, då är det en idé om att det där kanske inte är så fiffilurigt. Och när jag säger dåliga konsekvenser så menar jag, det kan vara alltifrån könssjukdomar till att man känner sig kränkt, eller man känner sig oseedd, eller man känner sig förminskad, eller man känner sig felgjord, eller någonting sånt där, man känner sig skamfylld, eller så... Det är också, vad ska vi säga, sexuell synd. Det missar målet. Om vi talar om synd som det begreppet att det missar målet.⁷⁶

När Åhrman Ekh fick frågan om vad hon anser vara sexuell synd, så problematiserade hon dock om det överhuvudtaget finns någon ”sexuell synd” eftersom att hon i grunden ser sexualitet som någonting positivt:

Så för mig blir ju det lite svårt, vad jag tänker om ordet otukt eller sexuell synd, eftersom sexuell synd inte riktigt finns. Det finns synd och det finns skuld - och då har det ju väldigt mycket med makt att göra.⁷⁷

⁷⁴ Intervju Menzinsky, 2-3.

⁷⁵ Se intervjuguide som bilaga.

⁷⁶ Intervju Tingström, 10.

⁷⁷ Intervju Åhrman Ekh, 8-9.

Även Lif är inne på maktperspektivet som ett viktigt ramverk för en sexuaetik, hon uttrycker detta på följande vis, när hon beskriver hur Jesus mötte människor:

Jamen ibland mötte han människor som var väldigt utsatta som han behövde lyfta, så att de liksom fick tillbaka sitt människovärde och upprättelse som människor och ibland mötte han människor som ibland, jamen, hade väldigt höga maktpositioner i samhället och liksom, men att han hela tiden mötte människor på ett jämlikt sätt liksom. Och ah.. det är väl mycket därifrån också som jag känner att det känns viktigt i min roll som präst liksom, och att frågan kring makt och sexualitet och sex har alltid varit ganska viktig för att jag tror att det handlar om att jag tänker om att det är, någonting som också är, eller kan vara i alla fall, ganska naket och utsatt liksom.⁷⁸

2.2.3 Medvetenhet om att det kroppsliga har inverkan på det själsliga

Något som var genomgående i mitt intervjumaterial var att representanterna inte kände något behov av att uttrycka sig om vad som är etiskt rätt och fel i den enskildes privata sexliv. Det fanns inget tydligt regelverk som uppkom under intervjuerna. Däremot uttryckte flera av dem ändå någon slags problematisering och omsorg kring att hur vi utagerar vår sexualitet också påverkar *oss själva*.

Detta visades genom att representanterna var väldigt noga med att uttrycka sig som icke-dömande, men ville ändå bidra med någon slags omsorg om den enskildes privatliv. Jag uppfattar att detta som en förlängning av den gemensamma grundsynen om att kroppen och själen hör ihop och att de har inverkan på varandra.

Exempelvis uttrycker Menzinsky detta på följande sätt:

Sen tycker jag det är viktigt att man är försiktig om kärleken och relation, det är jätte jätteviktigt. Så det är inte alls så att jag förespråkar någon ”oh fri sexualitet, låt oss alla tillsammans...” nej det är absolut inte så. Jag förespråkar verkligen det här, om att ta hand om relationen. Och vår sexualitet är sårbar och det är den som är viktig för mig att våga öppna upp den där sårbarheten.⁷⁹

Här lyfter Menzinsky fram att sexualiteten är någonting gott som vi kan utöva, men menar också att det är någonting skört och sårbart. Jag tolkar henne som en förespråkare för att varje människa bör

⁷⁸ Intervju Lif, 10.

⁷⁹ Intervju Menzinsky, 3.

vara medveten om att det som man utsätter kroppen för också har en inverkan på själen, vårt innersta.

Så absolut har vi så mycket att kunna hjälpa människor med, för det är det, jag tror många gånger att man tappar bort sig. Att sexet blir kropp bara, och så många kvinnor jag liksom mött... det är härligt, men sen blir man tom. För själen liksom, hängde liksom inte med.⁸⁰

Även Tingström fortsätter på denna linje:

Alltså när man öppnar sitt kön, när man öppnar sitt sex, så vill jag att man också öppnar sin själ. Jag tror att det är det mycket det går ut på att säga. Att man först öppnar sin själ och sen öppnar sitt kön. Att hjärta och kön, sitter ihop.⁸¹

Denna medvetenhet om att det kroppsliga har inverkan på det själsliga, visade sig vara särskilt viktigt för de intervjuade när fler potentiella sexpartners kom med in i bilden. Exempelvis så lyfte jag frågan om swingersklubbar med de intervjuade. Menzinsky svarar på följande sätt:

Jag har mött par som har swingat rätt mycket, och det är ofta så att den ena blir trasig, och det är oftast kvinnan som blir trasig. Inte alltid, men det händer ofta, att kvinnan gör det, därför att mannen... för att hålla relationen, att han inte ska lämna henne till exempel eller att hon är rädd för att hon inte räcker till.⁸²

Ett annat exempel som Tingström lyfter upp som anknyter till kroppens inverkan på själen är att ha kontakt med någon endast i sexuellt syfte:

Och jag tror också att knullkompis baserar sig på att man stänger ned, ”vi ska inte bli mer än vänner”. Och jag tror att det är en avstängningsknapp på människan som, som är väldigt farlig att så att säga arbeta upp. För att om du har haft ett längre knullkompis-förhållande och sen ska ha ett förhållande där det är så att säga är på riktigt, så kommer du att köra knullkompis-stil med den här personen som är på riktigt, och du kommer inte förstå att du har låst dig och är stängd.⁸³

⁸⁰ Intervju Menzinsky, 8.

⁸¹ Intervju Tingström, 13.

⁸² Intervju Menzinsky, 11.

⁸³ Intervju Tingström, 15.

Här lyfter Tingström upp avstängningsknappen, som en slags knapp där människan kan koppla bort själen från kroppen och han menar att detta inte går.

Som sammanfattning på denna medvetenhet om att det kroppsliga har inverkan på det själsliga som jag redovisat i mitt intervjumaterial, så uttrycker Lif några sammanfattade ord. Det handlar om en omsorg om den enskilda personens sexliv, utan att ha behov av att döma:

Jag höll på att säga vad folk vill göra liksom i sina sexuella relationer känner jag inte heller att jag riktigt kan säga att det här får ni inte eller bör ni inte göra för att det är en synd, utan mer, i så fall att ja, är man försiktigt liksom, med sig själv och med sin partner? Det är väl mer det.⁸⁴

2.3 Min egen position

Jag finner Marvin M. Ellisons social-etik med fokus på rättvisa som ramverk för att implementera på frågor gällande sex och sexualitet av Svenska kyrkan som rimlig. Jag menar att den etik som ligger fördold i mitt intervjumaterial, som jag ovan redovisat genom exempelvis ”Den gyllene regeln” eller med Jesus som förebild, är samstämmig med Ellisons etik, som egentligen snarare är en utveckling av detta. Även om det förekommer ledord eller ramverk i mitt intervjumaterial så saknades det en tydlig samlad etik och det är där jag finner det lämpligt att använda Ellisons social-etik, där goda relationer innebär fokus på rättvisa och jämlika relationer. Om målet är rättvisa och jämlikt maktfördelade relationer så är det som inte anses vara goda relationer, eller med andra ord synden, allt som inte uppfyller detta. Precis som flera av de intervjuade uttrycker blir enligt dem och Ellisons etik en viss sexuell handling syndig för det faktum att den i sin karaktär har med sex att göra, utan för att den inte följer denna social-etik. Jag anser att detta har en viktig del i utformandet av en sexuaetik för Svenska kyrkan. Jag menar att Svenska kyrkan som så många gånger annars erbjuder etisk vägledning har halkat efter när det kommer till frågor om sex och sexualitet. Möjligtvis är detta inte konstigt om man fastnar i de gamla kyrkofädernas syn på kroppen som underställd själen med Augustinus i täten. Men jag menar utifrån ett liberalt förhållningssätt att det är dags att förändra svaret i och med vår tids forskning, för vad som egentligen är bra och dåliga sexuella relationer. Jag menar att det är fullt rimligt att den liberala sexuaetiken jag vill föreslå för Svenska kyrkan snarare fokusera på innehållet i relationen, istället för etiketten.

⁸⁴ Intervju Lif, 9.

Däremot anser jag att det vore lämpligt för Svenska kyrkan att komplettera denna social-etik som Ellison presenterar, med perspektivet om att kropp och själ hör ihop och påverkar varandra, som jag redovisade i mitt intervjumaterial. Jag menar att den grundsynen jag presenterade där både kroppen och själen räknas in i Guds avbild och att de är i samklang med varandra, också får betydelse för hur vi använder kroppen, inte bara utifrån ett rättvise-perspektiv om vad vi utsätter vår medmänniska för, utan också hur det påverkar oss själva själsligt. Jag menar att det som denna medvetenhet kan tillföra egentligen inte handlar så mycket om vad vi gör mot andra, utan vad vi gör mot oss själva, men som också borde vara en viktig del av Svenska kyrkan sexuaetik då en omsorg om den enskilda människan och dess liv är viktigt.⁸⁵ Samtidigt är jag medveten om risken att vissa kan missbruka denna punkt till ett negativt moraliserande, men jag menar att man inte behöver hamna där utan att det snarare kan handla om omsorg om den enskilda personen, så länge detta kombineras med den positiva grundsyn jag har presenterat.

Jag tror att medvetenheten om att det kroppsliga har inverkan på det själsliga, är ett viktig inslag i att kunna bemöta mer traditionella eller konservativa invändningar mot en liberal etik. Kritik riktas mot att den liberala sexuaetiken jämföra stabila relationer med tillfälliga sexpartners.⁸⁶ Jag menar att här måste den liberala sexuaetiken stå upp för att detta inte alls är fallet, precis som jag redovisade genom mitt intervjumaterial. Genomgående markerade representanterna en omsorg, en önskan om att skicka med alla människor en medvetenhet av att det vi utsätter oss själva för kroppsligt också har en själslig inverkan på oss. Jag menar att här presenterar kontexten ett ovärderligt perspektiv, som jag i linje med Coakley och *théologie totale*, väljer att kombinera ihop med Ellisons social-etik, för att föreslå ett lämpligt ramverk för en liberal sexuaetik för Svenska kyrkan.

Jag menar också att medvetenheten om att det kroppsliga har inverkan på det själsliga är viktigt utifrån att Svenska kyrkan det faktum är en *kyrka*. Den rättvisetik som Ellison presenterar skulle lika gärna kunna gälla som etiskt ramverk för andra organisationer, men utifrån det faktum att Svenska kyrkan är en *kyrka* så anser jag att det är ytterst lämpligt att tillfoga detta transcendent perspektiv - så att även själen behandlas och inte bara kroppen. Även om det liberala etiken är

⁸⁵ Intervju Åhrman Ekh, 9.

⁸⁶ Svensson, ”Stå upp för...”

liberal så argumenterar jag för att den absolut ska omvandlas och omtolkas enligt samhällets förändringar, men inte urholka dess transcendentala karaktär.

3. Hur kan Svenska kyrkan förmedla denna sexualetik?

Jag har nu redovisat en lämplig grundsyn i utarbetandet av en sexualetik för Svenska kyrkan, samt föreslagit ett ramverk i form av Ellisons social-etik och kompletterat den med en medvetenhet om att det vi utsätts för kroppsligt också påverkar oss själsligt. Nu kommer jag redovisa mitt sista tema. En sista viktig del i utformandet av en sexualetik, är inte bara vad utan *hur* Svenska kyrkan, utifrån sin kontext kan förmedla denna etik. Vad blir viktigt att tänka på hur Svenska kyrkan behandlar detta område i praktiken? Jag kommer hantera detta tema endast genom intervjumaterialet, samt avrunda med min egen slutsats i frågan.

3.1 Forskningen

Utifrån att jag är inspirerad av Sarah Coakley's metod *théologie totale* så blir det viktigt att förankra det förslag på en liberal sexualetik jag föreslår i kontexten. Eftersom frågan om *hur* Svenska kyrkan praktiskt, i sin egen situation kan implementera denna sexualetik så har jag därav inte fokuserat på vad forskningen säger, utan på den egna kontexten, intervjumaterialet.

3.2 Intervjumaterialet

3.2.1. Svenska kyrkan måste säga förlåt

I intervjumaterialet så förekommer två olika lösningar på hur Svenska kyrkan kan bemöta problemet att det förekommer en skev bild av vad kyrkan egentligen står för i frågor om sex och sexualitet.⁸⁷ Flera av de intervjuade är inne på alternativet att Svenska kyrkan borde göra någon slags offentlig avbön, här presenterar Tingström sitt förslag, som jag presenterar som lösning 1.

Vi borde göra en vad ska vi säga... en sånhär, offentlig avbön. Vi borde be om ursäkt. Om vi är duktiga på förlåtelse och försoning, vilket vi påstår ligger i vår kära verksamhet, så har vi genom

⁸⁷ Intervju Menzinsky, 5-6.

traditionen skapat så mycket dåliga grunkor. Skapat så mycket skam, så mycket ”aja baja”, ja helt enkelt så mycket stigmatisering, så mycket skit.⁸⁸

Sedan fortsätter Tingström sitt resonemang:

Du kan alltså inte på kommunikationsavdelningen i Svenska kyrkan få för dig att ”nu ska vi börja prata positivt om sex” ”nu ska vi ha en kampanj där vi säger något positivt om sex” OM själva grundorganisationen står och stampar, med ”aja-baja” attityder, det går ju inte. Det blir bara så helt tokigt. Så man måste först börja med så att säga grundarbetet och se att vi har något att leverera, vi har bytt så att säga ”stil” om jag uttrycker mig så, eller fot. Vi har pluggat på så att vi har gjort läxan, sen kan vi kommunicera. För annars... det rimmar ju inte va. Det är det som är så att säga, jag vet inte om det är görbart inom min och din livstid, inom vår kyrka, jag är inte säker på det.⁸⁹

Även Lif funderar också över huruvida man kan gå ut med en positiv inställning till frågor om sex och sexualitet, men menar snarare att det är bättre att inte göra någon nationell kampanj utan att det bäst görs i relation till den enskilda personen, detta presenterar jag som lösning 2:

Jag försökte se framför mig nu att kyrkan gör någon sån nationell kampanj om liksom, haha, sex på något sätt, nejmen jag försöker se det framför mig och försöka känna hur skulle den vanliga församlingsbon ta emot det liksom, haha, jamen såhär, någon slags nationell kampanj och vad skulle den säga då liksom ”sex är bra” liksom, haha, nejmen, ”Gud tycker att det är okej”, haha jag vet inte, folk skulle liksom bara: ”vad gör dem?” liksom. Och lite det här, varför gör vi saker, är det bara för att vi vill förbättra på nåt sätt då, våran egen image eller relation till människor, men jag tror vi allra bäst gör det i relation till det enskilda samtalet eller i de grupper där man naturligt tar upp det liksom⁹⁰

Samtidigt som detta är två olika lösningar på problemet så länkar de också samman. Tingström menar att en nationell kampanj aldrig kan göras om inte arbetet sker grundligt ute i församlingarna, som stämmer in i lösning 2 som Lif presenterade. Jag menar att den viktigaste slutsatsen av deras båda lösningar på problemet är att Svenska kyrkan på något vis borde närma sig frågan om att be om förlåtelse och visa vad den egentligen står för.

⁸⁸ Intervju Tingström, 8.

⁸⁹ Intervju Tingström, 9.

⁹⁰ Intervju Lif, 6.

3.2.3 När och hur kan Svenska kyrkan lyfta ämnet sex och sexualitet?

På svar på frågan hur representanter för Svenska kyrkan kan lyfta ämnet sex och sexualitet är det genomgående en särskild situation i mitt intervjumaterial som är mest given, nämligen i det självavårdande samtalet. Lif argumenterar varför:

Det handlar väl också om att det är något som är så privat liksom, så om inte det initieras från, ah den människa som man som kyrka på något vis möter så kan det uppfattas som väldigt konstigt liksom. Det är skillnad om kyrkan har, jamen nu har vi en föreläsningsserie om sex och samlevnad, det skulle vi ju kunna ha och för de människor som vill komma och lyssna och tala om det, så tänker jag att det är viktigt och relevant för dem.⁹¹

Jag tolkar det som att Lif menar att i ett enskilt samtal är det naturligt att behandla frågor om sex och sexualitet om det initieras från personen i fråga. Annars kan kyrkan erbjuda olika former av kurser eller samtalsgrupper där den som är intresserad kan delta. Lif lyfter precis som de andra intervjuade, idén om relationskurser⁹². Flera av de jag intervjuade sa först ”äktenskapskurser” men ändrade sig sedan. För att anknyta till tidigare tema, att social-etiken fokuserar på innehållet i relationen snarare än etiketten så menar jag att detta en lämplig rättelse. Menzinsky menar att i dessa kurser kan man diskutera och få vägledning i exempelvis sin nya relation, med gränser och hur man får närma sig varandra, eller efter långa relationer när det börjar svaja och hur man går till väga då.⁹³

I mitt intervjumaterial lyfter jag frågan i vilken ålder och i vilka grupper som det är lämpligt att prata om frågor gällande sex och sexualitet. Menzinsky menar att det kan vara ett svårt ämne att prata om men hon lyfter upp att man kan prata om i alla fall vissa delar och att hjälpas åt, exempelvis genom skapande verksamhet, teater, lera, bilder. När det handlar om barn så menar hon att man inte kan prata om sex, men att man kan börja prata om relationen till våra kroppar redan från när vi är små, exempelvis genom att ställa frågorna vart är din gräns, vart är min gräns, hur nära får någon annan komma?⁹⁴

⁹¹ Intervju Lif, 6.

⁹² Intervju Lif, 5.

⁹³ Intervju Menzinsky, 7.

⁹⁴ Intervju Menzinsky, 5.

Flera av de jag har intervjuat betonar att man kan närma sig dessa frågor utifrån ett relationellt perspektiv, att inte gå in på detaljer eller sakfrågor utan att prata om det subtila runt omkring.

Menzinsky uttrycker detta när hon säger:

Men att sitta och prata om onani i kyrkan... nja, det vet jag inte. Men att prata om människors sexualitet eller relation till sig själv, det tror jag att kyrkan absolut kan bygga vidare på. Relationen till sig själv och vad det innebär, kärleken till sig själv. Alltså teknik och annat sånt där, det finns ju, det ska inte kyrkan hålla på med det. Utan det är mer den själsliga aspekten, kontra, eller i vår sexualitet, det är den vi ska, som vi är duktiga på tror jag.⁹⁵

3.2.3.1 Frågan om sex och sexualitet i konfirmeringsarbetet

De intervjuade menar att en grupp där frågor om sex och sexualitet lyfts mer naturligt av kyrkan, är ungdomar och konfirmander. Varför det ser ut så och borde fortsätta se ut argumenterar Åhrman Ekh för:

Jag tror att det är viktigt att vi alltid har med hela vårt mänskliga jag, i alla de här olika bitarna och att vi vågar beröra det som är viktigt och det som kan ställa till problem, och det som skapar makt och ojämlikhet, eller det som blir norm och vad som anses avvikande i alla de här olika grupperna som du tar som exempel. Men det är klart att när jag själv funderar på en stor del av det som jag har stått i och arbetet med genom åren, så tänker jag att när man är tonåring så utforskar man mycket av sin identitet, det är skillnad att va 65, och fortfarande lära sig och växa som människa förstås, men när jag är 14 har jag inte så mycket redskap som när jag är själv vid 65. Och då tänker jag att det viktigt att vi som kyrka funderar över hur vi pratar om de här sakerna och på vilket sätt vi gör det, och att vi pratar om det, så att inte den enda rösten som hörs blir röster som kanske har den manliga normativa blicken utifrån... ja. En hel del pornografi till exempel som ju man möter på nätet, oavsett ålder förstås. Men där jag är 14 är jag lite mer utsatt än när jag är 45 eller 75 liksom, skulle jag säga, och då behöver vi, då behöver vi höga visan, eller vi behöver, vi behöver oss själva och våra röster och våra erfarenheter och vi behöver prata om det som är liv och lust och så, och skapelseansvar och vad det innebär att ta ansvar för relationer, faktiskt.⁹⁶

⁹⁵ Intervju Menzinsky, 10.

⁹⁶ Intervju Åhrman Ekh, 8.

Flera av de intervjuade uttrycker sig på liknande vis.⁹⁷ En viktig fråga som uppkommer i intervjumaterial är *hur* Svenska Kyrkan kan prata om dessa frågor med konfirmander. Exempelvis så lyfter Lif upp det kan vara svårt att prata om detta ämne och att hon brukar ta hjälp av någon annan, ibland RFSU.⁹⁸ Hon är inte ensam om att använda sig av andra icke-konfessionella organisationer för att närma sig detta ämne. Exempelvis uttrycker Åhrman Ekh:

Det jag tänker är att jag... min grundläggande utgångspunkt är att jättemånga icke-konfessionella organisationer, som till exempel RFSU tillför mängder och är snarare några som vi skulle kunna använda oss mycket mer av. Alltså, alla organisationer i samhället som försöker på olika sätt göra den här världen lite bättre, och ge oss människor olika redskap för att vara människor i den här världen, är bra.⁹⁹

Tingström däremot för en annan linje. Han menar att han tacksam för organisationer som RFSU, men vänder sig emot att ha med dem i konfirmandundervisningen:

Vad jag TROR det är att man gör någon liten blek RFSU-kopia. Jag har aldrig hört talas om någon som gör en koppling till det gudomliga till exempel, vilket jag tycker är det enda rimliga skälet att man på ett konfirmationssammanhang tar upp sex det vill säga, det handlar ju om Gud.¹⁰⁰

Båda dessa uppfattningar finns alltså i Svenska kyrkan och mot bakgrund av vad representanterna har uttryckt, att konfirmandarbetet är ett av de sammanhangen där frågan om sex och sexualitet diskuteras mest, är det lämpligt för Svenska Kyrkan att hjälpa sina konfirmations-ansvariga att hantera denna fråga.

3.2.4 Själavårdande omsorg - ej auktoritet.

Ett sista bidrag från den enskilda kontexten och intervjumaterialet är värdet av någon slags *själavårdande omsorg* som utgångspunkt för hur representanter för Svenska kyrkan kan prata om sex och sexualitet. Genomgående handlar detta om att Svenska kyrkan inte ska komma som en auktoritet och ”döma” i enskilda personers sexliv, utan att allt måste ställas i relation till det

⁹⁷ Intervju Lif, 6-7.

⁹⁸ Intervju Lif, 10.

⁹⁹ Intervju Åhrman Ekh, 8.

¹⁰⁰ Intervju Tingström, 6.

mänskliga livet och människan kyrkan har framför sig. Åhrman Ekh kallar detta att ”myndiggöra” människor, att utgå från att varje människa själv vet inombords vad som är rätt och fel, men att kyrkan kan skapa tid och utrymme för personen att upptäcka detta. Kyrkan vara goda lyssnare och hjälpa personen att komma fram till detta.¹⁰¹

De andra representanterna håller med henne här, då de tydligt tar avstånd till att Svenska kyrkan skulle inta ett auktoritärt maktperspektiv. Detta beskrivs av de intervjuade som någon slags ”aja baja” attityd, Menzinsky omnämner detta på följande sätt:

Så kyrkan har en jätteuppgift att prata om att vara... inte bara ”fy, där får du inte, så får du inte göra” som de tror att kyrkan säger, ”aja baja och händerna ovanför täcket”, istället för att öppna upp och prata om kärleken och respekten till sig själv, lära mer unga människor säga nej när de säger ja.¹⁰²

Samtliga representanter lyfter på olika sätt att de inte har något behov att komma ovanifrån som en auktoritet, att lägga sig i den enskildas privatliv och vad den gör ”rätt och fel”, utan snarare öppna upp för ett samtal för att kunna hjälpa till, i någon slags självvårdande omsorg om den andre. På frågan om vad Åhrman Ekh utifrån representant för Svenska kyrkan anser om olika sexualakter som många gånger har setts som kontroversiellt så svarar hon:

Jag tänker att som anställd i Svenska kyrkan så är min uppgift och mitt enda uppdrag varje dag att tjäna människor, och att tjäna människor innebär för mig att på nåt sätt in i mörker möjliggöra liksom, något typ av hopp. Och det kan se olika ut beroende på livssituation. Och det är någonstans att i alla fall gemensamt hitta något som gör att jag orkar leva en dag till och en dag i taget. Att vara människa är fantastiskt och underbart men det är också svårt och jobbigt emellanåt. Och då, om det är det som är min uppgift, då blir det kanske väldigt sällan den här typen av frågor. Hur kommer det...? Alltså jag tänker att de här frågorna ställs av någon som tror att kristen tro ger ett svar på de frågorna, tänker jag. Att då kommer man och har en syn på kyrkan och kristen tro som någon som kan ge svar på den här typen av frågor. Och då tänker jag att i någon mening så är det klart att kyrkan och kristen tro ger ett förhållningssätt eller ett synsätt, alltså jag har ju ett perspekt... jag har en människosyn, jag har en gudssyn, det präglar mina val, det präglar, mina handlingar, det präglar hela mitt liv. Men det handlar ju väldigt mycket om att vara myndig, och att myndiggöra människor. Jag tror ju att alla människor själva egentligen vet, är det här bra för mig eller inte? Om man får tid att själv fundera över det och gå på djupet med frågan, mår jag bra av det här? Är det någonting som får mig att känna mig glad och vacker och bli en bättre världsmedborgare? Då är nog någonting något ganska gott. Och får det här

¹⁰¹ Intervju Åhrman Ekh, 9.

¹⁰² Intervju Menzinsky, 5.

mig att tveka då ska jag lyssna på den rösten som får mig att tveka, för då är det någonting som är tveksamt. Men de flesta av oss har ju inte alltid fått lov att fundera så mycket på vad vi vill eller vad vi mår bra av. Och där tror jag att vi kan vara en god lyssnare som ställer frågor som hjälper människor att själva komma på om det här är bra eller dåligt.¹⁰³

Genom dessa ord framhäver Åhrman Ekh utgångspunkten att Svenska kyrkan borde ha en själavårdande omsorg om varje enskild person.

3.3 Min egen position

Oavsett hur Svenska kyrkan skulle välja att förmedla en liberal sexuaetik, menar jag att det viktigaste är att Svenska kyrkan *överhuvudtaget* tar sig an dessa frågor utifrån den nya positiva grundsynen jag tidigare presenterat. Detta anser jag mot bakgrund av det som flera av de intervjuade uttrycker, att kyrkan har lagt skuld och skam på människor på grund av deras sexualitet.¹⁰⁴ Eftersom en lämplig sexuaetik för Svenska kyrkan innehåller den social-etik som jag har föreslagit tidigare genom Ellison, där rättvisa och jämlikhet är centralt, menar jag att Svenska kyrkan borde rannsaka sig själv enligt detta. Är Svenska kyrkan egentligen fri från maktmissbruk? Utifrån detta menar jag också att det är nödvändigt för Svenska kyrkan att identifiera vilka grupper som har blivit förtryckta och att se till att lyfta upp och stärka dessa människor. Exempelvis lyfter flera av de intervjuade hur kyrkan har börjat definiera HBTQ personer som en sedan grupp som behöver lyftas, och att det arbetet också görs till viss del genom bland annat prideparader.¹⁰⁵ Jag menar att detta är ytterst lämpligt om nu kyrkan ska vara rättvis och stå upp för jämlikhet.

Jag menar att intervjumaterialet kommer med flera rimliga förslag för hur Svenska kyrkan kan lyfta frågan om sex och sexualitet. Gällande konfirmandundervisningen och spänningen i att vissa tar in icke-konfessionella organisationer för att hantera frågor om sex och sexualitet så håller jag med Tingströms position om att detta inte är lämpligt för Svenska kyrkan. Även om jag föreslår en liberal etik, som låter sig påverkas av samhället, så menar jag att Svenska kyrkan borde tala utifrån sig själv som kyrka, med fokus på det transcendentala och relationella. Svenska kyrkan borde inte gå

¹⁰³ Intervju Åhrman Ekh, 9.

¹⁰⁴ Intervju Tingström, 8.

¹⁰⁵ Intervju Lif, 3.

in på detaljer kring sex utan snarare tala utifrån det relationella och gärna med någon slags koppling till gudomliga.

Jag menar att den viktigaste slutsatsen från detta tema är det som jag har valt att benämna som en *själavårdande omsorg*. Jag anser att detta är en viktig utgångspunkt för hur representanter för Svenska kyrkan kan beröra ämnet. Här finner jag värdet av Coakley's tankar om *théologie totale* som menar att det finns dolda teologiska skatter gömda i kontexten.¹⁰⁶ Genom att använda mig av kvalitativ intervju så fick jag insyn i hur representanterna praktiskt hanterade detta i relation till människan framför sig och framhävde vikten av att se till varje enskilt fall. Risken med att endast ta del av skriven, teoretisk litteratur är att vissa frågor blir svart eller vitt. Jag menar att detta också är en del av hur det teoretiska begreppet en *liberal* etik utmynnar sig, som jag presenterade i början. Jag tolkar Ellisons definition som att han menar att det förflutna kan läsas in men att det alltid måste ställas i relation till nuet och vara i en levande och engagerande process med varje enskild situation.

4. Sammanfattning

Den frågeställning jag har velat besvara är:

- Vad är den mest lämpliga liberala sexualetiken för Svenska kyrkan?

Jag föreslår en liberal sexualetik som grundar sig i synen på människans kropp som någonting positivt och gott som är skapat av Gud. Genom att bejaka vår kropp och vår sexualitet så lär vi känna oss själva, vi blir hela och får upprättelse och vi lär även känna oss själva i relation till att vi är skapade till Guds avbild. Både människans kropp och själ, i samklang med varandra berättar vilka vi är som människor och också i relation till Gud. Denna grundsyn på vad människan egentligen är, anser jag är viktig att belysa för ett vidare diskussion gällande sex och sexualitet i förhållande till kyrkan och kristen tro. För att hitta svaret på kontroversiella frågor menar jag att man alltid kan gå tillbaka till detta, att synen på människan och människans kropp och att vi är skapade till Guds avbild kan vara ett eko, som Svenska kyrkan kan reflektera samtida frågor mot.

Jag menar sedan att ett lämpligt ramverk för hur vi utövar vår sexualitet gentemot andra, är Marvin M. Ellisons tankar om en social-etik. Fokuset för social-etiken ligger på själva relationen, kvalitén

¹⁰⁶ Coakley, *God, Sexuality...*, 76.

och innehållet, inte på vilken konstellation av kön eller personer som ingår i den. Vad som avgör om en relation är god är att den är rättvis och har jämn maktfördelning. Enligt social-etiken är det som inte är gott, som skulle kunna klassas som synd, inte något specifikt syndigt för att det har med sex eller sexualitet att göra, utan snarare för att det innehåller utnyttjande av makt.

Jag har även kompletterat denna syn med de intervjuades tankar, medvetenheten om att det vi utsätter oss själva för kroppsligt också har en inverkan på oss själva själsligt. Denna medvetenhet handlar framförallt om vad vi gör mot oss själva, vilket borde vara en viktig del av Svenska kyrkan sexuaetik då en omsorg om den enskilda människan och dess liv är viktigt.

Jag föreslår att Svenska kyrkan borde förmedla denna sexuaetik genom att göra upp med sitt sexualfientliga arv och istället visa på vad goda relationer är. Jag har redovisat förslag på hur Svenska kyrkan kan hantera dessa frågor i olika typer av konstellationer och sammanhang och jag vill framförallt poängtera att kyrkan inte borde lämna bort frågan om sex och sexualitet under konfirmandundervisningen till icke-konfessionella organisationer. Jag vill också lyfta fram den viktiga utgångspunkten att Svenska Kyrkan inte bör komma ifrån ett dömande auktoritetsperspektiv gällande den enskildes privata sexliv utan att bemöta människor med en självvårdande omsorg, med respekt för den enskilda personens specifika situation. Svenska kyrkan kan ge tid och utrymme för den enskilde personen att själv hitta sin sexualitet och sina egna gränser. Svenska kyrkan bör snarare vara en hjälpande hand, goda lyssnare och en medvetandegörande röst.

Slutsats

Denna uppsats presenterar ett förslag till vad jag anser vara den mest lämpliga sexualiteten för Svenska kyrkan, som en respons på att det finns representanter för kyrkan som inte vet hur de ska hantera dessa frågor idag. Begreppet ”liberal” används som teoretiskt koncept för att lämpligast beskriva sexualiteten. Att behandla en fråga utifrån ett liberalt förhållningssätt innebär att låta kontexten påverka svaret på frågan. Därav har Sarah Coackley’s metod *théologie totale* varit en inspiration till att använda kvalitativ intervju som metod. Intervjuerna med olika representanter för Svenska kyrkan har används som material i kritisk dialog med forskning relaterat till ämnet. Analysen är strukturerad genom tre huvudteman, som presenterar sina respektive slutsatser. Första temats slutsats är att människan som skapad till Guds avbild inkluderar både den mänskliga kroppen och sexualiteten som god. Andra temats slutsats är Marvin M. Ellisons social-etik som ett ramverk för hur utövandet av vår sexualitet kan regleras, som jag kompletterar med medvetenheten om att det som vi utsätter oss för kroppsligt också har en inverkan på oss själsligt. Tillsist presenterar jag hur Svenska kyrkan i praktiken kan förmedla denna syn, där slutsatsen är vikten av en själavårdande omsorg för varje persons unika situation.

Litteratur och källförteckning

Litteratur:

Augustinus, Aurelius. Övers samt red, R.W Dyson. Cambridge: Cambridge university press, 1998.

Bradley, Ian. *Grace, Order, Openness and Diversity: Reclaiming Liberal Theology*. London: Continuum, 2010.

Coakley, Sarah. *God, Sexuality and the Self: An Essay "On the Trinity"*. UK: Cambridge university press, 2013.

Dalen, Monica. *Intervju som metod*. Malmö: Gleerups, 2015.

Ellison, Marvin M. *Making Love Just: Sexual Ethics for Perplexing Times*. Minneapolis: Fortress Press, 2012.

Gustafsson, Johanna. *Kyrka och kön: om könskonstruktioner i Svenska kyrkan 1945-1985*. Eslöv: Symposium, 2001.

Heath-Mokgethi JP, Loraine Tulleken red. *Behold, I Make All Things New: What do the sacred texts of Judaism, Christianity and Islam really say in regard to human sexuality?* Uppsala: Svenska kyrkan, 2016.

Kamitsuka, Margaret D, red. *The Embrace of Eros: Bodies, Desires and Sexuality in Christianity*. Minneapolis: Fortress press, 2010.

Kvale, Steinar. *InterViews: An Introduction to Qualitative Research Interviewing*. Thousand Oaks: SAGE, 1996.

Lind, Hild och Eva Block, Bo Larsson, red. Carl Åkesson, bildred. *Befrielsen: Stora boken om kristen tro*. Uppsala: Verbum, 1993.

Lindfeldt, Mikael och Johanna Gustafsson Lundberg, *Kärlekens förändrade landskap: teologi om samlevnad*. Stockholm: Verbum: 2001.

Lindström, Susanne. *Den välvilliga motviljan: Föreställningar om kön och sexualitet inom Svenska kyrkan*. Umeå: Inst. för kultur och medier, Umeå univ., 2003.

Martinson, Mattias, red. Ola Sigurdson, Jayne Svenungsson. *Systematisk teologi: en introduktion*. Stockholm: Verbum, 2007.

Ottati F. Douglas. *Theology for Liberal Protestants: God the creator*. Michigan/Cambridge: William B. Eerdmans Publishing Company Grand Rapids, 2014.

Rogers, Eugene F, Jr, red. *Theology and Sexuality: Classic and Contemporary Readings*. Oxford: Blackwell publishers, 2002

Rudy, Kathy. *Sex and the Church: Gender, Homosexuality, and the Transformation of Christian Ethics*. Boston: Beacon Press, 1997.

Thather, Adrian. *God, Sex and Gender: An Introduction*. Chichester, West Sussex ; Malden, MA :Wiley-Blackwell, 2011.

Debattartiklar/tidningar:

Bergman, Eva och Karin Holmgren Tyskling, redaktörer "Om kärlek" *Kyrknyckeln - en tidning från Svenska kyrkan i Luleå*, nr 1 2014.

Fredriksson, Marcus "Så pratar du sex med tonåringen", *Dagen*. 14/3 2016
URL: <http://www.dagen.se/livsstil/sa-pratar-du-sex-med-tonaringen-1.701135>

Guvå, Hanna "Sexualkunskap en brist i våra kyrkor", *Dagen*, 3/10 2013
URL: <http://www.dagen.se/debatt/sexualkunskap-en-brist-i-vara-kyrkor-1.102354>

Gustavsson, Cecilia, "Många verkar tro att kärleken är självgående" Intervju med Gösta Tingström.
URL: <http://aktenskap.story.aftonbladet.se/chapter/prasten/>

Svensson, B Alf. "Stå upp för en kristen samlevnadsetik" *Kyrkans tidning*, 20/10 2016.
URL: <http://www.kyrkanstidning.se/debatt/sta-upp-kristen-samlevnadsetik>

Wisti Kent, "Lämna inte walk over om sexualiteten", *Dagen*. 28/10 2016
URL: <http://www.dagen.se/debatt/lamna-inte-walk-over-om-sexualiteten-1.797065>

Internetsidor:

Svt play "Gift vid första ögonkastet"
URL: <http://www.svtplay.se/gift-vid-forsta-ogonkastet>

Svt play "Tro, hopp och kärlek"
URL: <http://www.svt.se/tro-hopp-och-karlek/>

Tingströms, Gösta. Hemsida.
URL: <http://www.gostatingstrom.com>

www.katolskakyrkan.se "Frågor och svar om katolsk tro"
URL: <http://www.katolskakyrkan.se/katolska-kyrkan-i-sverige/fragor-och-svar-om-katolsk-tro>

WEF, "The Global Gender Gap Report, 2013".
URL: http://www3.weforum.org/docs/WEF_GenderGap_Report_2013.pdf

www.rfsu.se "RFSU:s historia"

URL: <http://www.rfsu.se/sv/Om-RFSU/RFSUs-historia/>

Muntliga källor:

4 stycken kvalitativa intervjuer utförda hösten 2016:

Maria Lif, den 27/9 i Göteborg.

Gösta Tingström, den 4/10 i Stockholm.

Jessica Menzinsky, den 13/10 i Landskrona.

Beata Åhrman Ekh, den 17/10 i Göteborg.

Transkriberingar finns hos författaren för opponenter och examinatorer, men ges ej ut.

Bilagor

Intervjuguide

- Vad ingår i din syn på sexuaetik och **hur argumenterar du** för den utifrån en kristen kontext (t.ex. vad är det som är auktoritärt för dig, bibeln, tradition, gudssyn etc)
- Hur förhåller du dig till **de ställen i bibeln** som förespråkar den "traditionella/gamla" linjen för sexuaetik, t.ex. som uttalas sig då negativt om homosexualitet, eller som förespråkar avhållsamhet, eller att sex endast ska ge inom äktenskapet?
- Upplever du att det finns ett behov att prata om detta ämne, sexualitet/sex och samlevnad bland svenska kyrkans medlemmar? Vilken målgrupp/sammanhang?
- Vad tänker du om hur svenska kyrkan förhåller sig till ämnet sexualitet, sex och samlevnad idag?
- Hur tänker du att svenska kyrkan **borde** förhålla sig till detta ämne?
- Hur tänker du att svenska kyrkan borde **kommunicera/prata** om detta ämne?
- Finns det något **särskilt sammanhang** i svenska kyrkan där det är extra viktigt att prata kring detta ämne? T.ex: predikan/gudstjänst, vuxenundervisning, ungdomsgrupp, konfirmation, barngrupper, själavård etc.
- Tänker du att svenska kyrkan har något att tillföra inom detta område som andra icke-konfessionella organisationer inte har, (t.ex. RFSU) ? Vad och varför?
- Vad tänker du om ordet "otukt/sexuell synd" idag, och i **vår samtid**, finns det något som du (utifrån präst eller anställd i sv kyrkan) skulle säga är otukt/sexuell synd idag?
- Det finns ju former av sexuella handlingar som kanske har ansetts vara kontroversiella. Hur förhåller du dig, utifrån att du är präst/anställd i svenska kyrkan, till följande exempel: *sex innan äktenskapet, sex med person av samma kön, sex med flera personer samtidigt (dvs trekant, eller fler), onani, swingersklubbar, öppet förhållande, pornografi, bdsm, otrohet, etc.* (Du får gärna **lägga till** något exempel om du tycker något saknas.) Det går bra att gruppera dem eller förhålla sig på det sättet du vill till dem. Låt säga att en person i ett själavårdsamtal kom och ville prata med dig om detta.
- Finns det något ytterligare som du själv vill säga/dela med dig av om detta ämne?